

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลรูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากโรงงานจากโรงงานที่มีอยู่ในภาคเอกสาร แหล่งผลิต และแหล่งจำหน่าย ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ โดยนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์โรงงานในรูปแบบใหม่ที่มีประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับสินค้าแต่ละชนิด จากนั้นนำมาดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์สู่ชุมชนเป้าหมาย เพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละชุมชนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับการพัฒนาของสินค้ามากยิ่งขึ้น ในการพัฒนาของบรรจุภัณฑ์จากโรงงานนี้ กลุ่มผู้วิจัยได้คำนึงถึงการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดของรูปแบบที่เรียบง่ายที่มีความน่าสนใจอยู่ในงานออกแบบ โดยไม่ทำลายความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ของสินค้านั้น ๆ ขณะเดียวกันเน้นการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าโดยนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่นมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ด้วยกรรมวิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อนและใช้เวลานานเกินไปในการผลิตบรรจุภัณฑ์แต่ละชิ้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วและไม่ยุ่งยากต่อผลิตภัณฑ์ที่มีจำนวนมากและมีต้นทุนต่ำ เนื่องจากสินค้าของชาวบ้านส่วนใหญ่มีราคาจำหน่ายไม่สูงนัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดราคาของบรรจุภัณฑ์ให้มีราคาที่ไม่แพงไปกว่าสินค้านั้น ๆ เพื่อป้องกันปัญหาการแข่งขันด้านราคาและการตลาด

สำหรับกลุ่มชุมชนเป้าหมายที่ใช้เป็นตัวอย่างกลุ่มที่จะถ่ายทอดความรู้ในการวิจัยนี้ ได้คำนึงถึงศักยภาพที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ ฝีมือ ความชำนาญ โดยได้ผลิตงานหัตถกรรมประเภทนี้มาก่อนแล้ว ได้แก่ ชุมชนในพื้นที่ภาคกลาง 4 ชุมชน คือ หนึ่ง ตำบลบางนางร้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการผลิตงอบสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน สอง ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการสานปลาตะเพียนในรูปแบบดั้งเดิมมาเป็นเวลาช้านาน สาม ชุมชนบ้านท่า
ฤทธิ์ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เป็นแหล่งวัตถุดิบและแหล่งผลิตสินค้ารูปแบบใหม่ที่มี
ประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เช่น หมวก ตลับ ตะกร้า
โดยใช้ลานทองที่มีเนื้อลานหนา เหนียว และมีผิวละเอียดสวยงาม รวมถึงมีการคิดค้นต้นแบบลวดลายการ
สานใบลานอยู่ด้วยกันถึง 12 ลวดลาย สี ชุมชนบ้านทับลาน ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
มีแหล่งวัตถุดิบ(ปาลาน) อันอุดมสมบูรณ์เป็นจำนวนมากในบริเวณพื้นที่โดยรอบ และได้รับการอนุรักษ์จาก
หน่วยงานราชการให้ขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานแห่งชาติ มีการผลิตสินค้าประเภทกล่องทิชชู กระเป่า เป็นส่วน
ใหญ่ ซึ่งสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในครอบครัว และมีการรวมตัวจัดตั้งเป็นสหกรณ์ โดยเป็น
แหล่งจำหน่ายวัตถุดิบให้กับจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น สำหรับแหล่งจำหน่ายที่
ได้ดำเนินการโดยชาวบ้านเองและได้ถูกส่งเสริมจากภาครัฐบาล พบว่า การจัดจำหน่ายมีด้วยกัน 3 ลักษณะ
คือ การจำหน่ายในชุมชน (ของชาวบ้าน) การจำหน่ายของผู้ประกอบการ และการออกร้านในงานแสดงสิน
ค้าต่าง ๆ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์จักสานใบลานในรูปแบบใหม่ ที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของตลาด จะช่วยต่อยอดองค์ความรู้เดิมและขยายฐานรูปแบบใหม่ในการผลิตสินค้าและ
บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากใบลานของชุมชนเป้าหมายให้มีความหลากหลาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการขายตลาดของ
สินค้าได้กว้างขึ้นมากกว่าเดิม

ผลจากการวิจัยของการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์สามารถสรุปเป็นแนวทางสำคัญ ๆ ได้ว่า
ใบลานเป็นวัสดุธรรมชาติมีคุณสมบัติแตกต่างจากวัสดุประเภทอื่น ๆ คือ มีเส้นใยที่เหนียวแน่นทนทานเหมาะ
สำหรับการพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ได้ในหลายประเภท อาทิ อาหาร ของใช้ ของชำร่วย และเครื่องใช้
ประเภทสมุนไพร เป็นต้น ใบมีสีเหลืองอ่อนที่สวยงามตามธรรมชาติ และสามารถย้อมสีได้หลากหลาย สอด
คล้องกับความต้องการของตลาด ขนาดของใบมีความยาวและยืดหยุ่นอ่อนตัวสามารถสร้างรูปทรงได้หลาย
ลักษณะ ส่วนด้านลวดลายสามารถนำมาจักและสานด้วยลายที่ละเอียด ประณีต ด้วยฝีมือและภูมิปัญญา
ชาวบ้านที่มีความชำนาญเฉพาะตามแบบอย่างของแต่ละท้องถิ่น นอกเหนือจากการนำมาสานด้วยวิธีแบบ
ดั้งเดิมแล้ว พบว่าใบลานสามารถนำมาฉีก ผูก พับ ห่อ และนำมาต่อเป็นแผ่นได้ และเศษวัสดุที่เหลือ
จากขั้นตอนของการเลียดใบลาน เช่น ก้านลาน และขอบใบลาน สามารถนำมาพัฒนาออกแบบเป็นบรรจุ
ภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อีกหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของการใช้วัตถุดิบเพื่อเป็นการส่งเสริม
การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Design) และที่สำคัญใบลานเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถปลูกทด
แทนได้ จึงไม่เป็นการทำลายสภาพแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ให้หมดไป

ผลจากการวิจัยและถ่ายทอดความรู้ด้านการออกแบบรูปแบบบรรจุภัณฑ์จักสานใบลาน
พบว่า กลุ่มชาวบ้านในชุมชนเป้าหมายทั้งผู้ผลิตสินค้าจากใบลาน และผู้ผลิตสินค้าที่มีความต้องการบรรจุ
ภัณฑ์ ได้ให้ความสนใจและตื่นตัวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากใบลานเป็นอย่างสูง การนำเสนอรูปแบบของ
บรรจุภัณฑ์สามารถสร้างความสนใจให้ชาวบ้านเกิดประเด็นความคิดและมุมมองใหม่ ๆ ในด้านการพัฒนารูป
แบบสินค้าของตนเอง รวมถึงเล็งเห็นถึงศักยภาพด้านการออกแบบวัตถุดิบจากใบลานในรูปแบบสินค้าใหม่
จากที่ไม่เคยมีการผลิตในชุมชน ก่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ ทักษะ และเพิ่มมูลค่า (Value added)
ให้กับสินค้า เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนารูปแบบสินค้าบรรจุภัณฑ์แก่ชุมชนเป้าหมาย ให้มีเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่น ต่อเนื่องไปยังการสร้างตราสัญลักษณ์ (Brand) ของสินค้า ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเสริมสร้าง
ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาและยกระดับสินค้าในระดับชุมชนสู่การส่งออกต่อไปในอนาคต

The purpose of this research is to study and gather the design information of Laan Leaves wicker work. The product comes from the information, producing source and distribution source, to study the product which suitable for the natural packaging analyzing, and developing the new design of Laan leaves packaging to match into each products and acknowledge to the target community afterwards. In developing the packaging design from Laan leaves, the researchers consider the design in simply but is attractive by aware of not to destroy the outstanding of the product and brand. In the same time, emphasize on the value added to the products by bringing the knowledge of the villager and local people to apply to relate with the product. The procedure in making suppose not to complicate and use less time to each packaging with convenience and not to difficult for more products by concerning a high price of packaging not over than those products to effect the price and market problems.

The target group which has the potential in raw material sources and skill in producing the handicrafts from Laan Leaves such as the community in central area 4 communities that is the first to be Tambon Bang Nang Ra, Bang Pa Han District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There is the production of the farmer's hat from the past to the present. Second : Tambon Phu Khao Thong, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, to weave the carp for a long time. Third : Ban Tha Rit Community, Tambon Wang Muang, Wang Muang District, Saraburi Province to be the source of raw materials and produce new design such as hat and basket by using golden Laan leaves

which has a delicate and beautiful color including 12 original ornaments. Forth : Ban Thap Laan Community, Tambon Bu Pram, Na Dee District, Prachinburi Province is the source of raw material (Laan Forest) which is abundant and get the conservation from the government sector and is the distribution source of raw materials to neighboring provinces. Therefore, the development of laan leaves packaging (new design) is complied to the market need and is important to extend the production of the community in the target which will have the various outstanding and is able to expand the market of product and packaging from the nature to be more expand.

The research result of development in design of the packaging is complied with the type of the product which can conclude that a fiber is suitable for developing the packaging for many things such as food, goods, souvenirs and utensils in herbs, etc. In the part of ornament, it can bring to weave in fine decoration, neat, beautiful with the skill and knowledge of the villager in specialists of each community. there are the different qualifications of laan leaves from other nature things besides to be weaved with the original method. In the figure, it is flexible which can make many designs by roll, fold, pack and bring laan leaves to place in sequence. It is still found that the remaining materials from cutting of laan leaves such as Laan branches and particles of laan leave edge to be able to develop the design to be many things and packaging. The most important is, laan leave is the nature material to be able to replace by growing without destroying the natural environment.

The research result and transfer the knowledge in design the packaging of laan leave wicker work, it is found that people in the community in both producer which produce the products from the laan leaves and the producer who want to get the packaging has to pay the attention and awake with the development of laan leaves in the form of packaging from the nature. To present the packaging design can make the interesting things to the villagers to initiate the new idea in developing product including to see the potential design and develop the raw materials from laan leaves in new product design which is in the community to increase the knowledge, skill and increase value added to the product to be the way in development of packaging design to the target community in developing the product to have the identity of the locality and bring to build the brand name of the goods in the future which will effect to encourage the efficiency in developing the export continuously.